

Шочмо эл, порылык да чын верч!

Б У Д Ъ Г О Т О В /

23-шо (3671) №,
2024 ий 7 июнь,
кугарня

0+

Ямде лий

1933 ий 1 февраль годсек лектеш.

Медведево район Нурма
школышто тунемше-влак.
Л.Соколован фотожо.

Налза, лудса да возыза

91 ий жапыште «Ямде лий» газет ятыр самырык тукумым шке йырже чумырен. Тиде савыктыш кызытат кажне арнян, тўрлў онгай темым авалтен, лудшыжо-шамыч деке вашка. Шочмо йылме дене лекше йоча изданий тўжвал тўсшў денат сылне, содержанийже денат поян. Юнкор-влакын заметкыштым «Луй модмо вер», «Еш – илыш кече», «Пўртўс муро», «Ныл йолан йолташна» да моло лаштыклаште ужаш лиеш.

Йоча газетым кажне марий икшыве налаш, лудаш да тушко возен шогаш тўналеш гын, тудо

утларак лывырге усталык шулдыр дене лойгалтеш. Вет кажне енын – ойыртемалтше мут саскаже. Нўргў тукумым шочмо йылмылан ача-ава, туныктышо-влак, ме огына шўманде гын, ончыкылык пўрымашнаже могайрак лиеш? «Ямде лий» газетлан 2024 ийын икымше пелийыштыже подпискым Морко районышто эн шуко ыштеныт. Редакций гоч Волжский район Пўтъял школышто ятыр экземплярим налыт. «Ямде лийым» лудаш эре ямде лий, йолташ!

З.ТИМОФЕЕВА.

Ушештарена

Кызыт Россий мучко подписке тургым эртаралтеш. 2024 ийын кокымшо пелийжылан газет ден журнал-влаклан возалтме жап. 10-20 июньышто Подписчикын декадыже годым «Ямде лий» газетлан шулдырак ак – 375 тенге-ат 54 ыр (Марий Элыште) – дене подпискым ышташ йўн уло.

Индекс: П4696.

Редакций гоч возалтын кертыда.

Ак – 150 тенге.

Рекламе.

Келшымаште – вий

Еш идалыклан да Марий Турек районым ыштымылан 100 ий теммылан пӧлеклалтше «Келшымаш тулото» 57-ше йоча фестиваль (снимкыште) 300 угла ўдыр-рвезым иквереш чумырен. Тыгай пайрем тений Марий Турек районышто эртаралтын. Фестивальышке Виче кундем Малмыж район, Татарстан Республик Балтач район да Марий Эл гыч 12 отряд ушнен. Йоча-шамыч мурымо, куштыммо усталыкыштым ончыктеныт, тӱрлӧ калыкын йӱлаж дене палыме лийыныт. Команде дене пашам ыштен моштымыштым спорт модмаште тергеныт. Тулото йыр фестивалын гимнжым муреныт.

– Тиде фестиваль поро йӱлашке савырнен. Пошкудо кум республикыште илыше йоча-влакым ий еда пырля пога. Российысе тӱрлӧ калыкын келшен, икте-весым умылен илымыжым пейгыдемда, – ойлен Марий Турек район администрацийын главаже Сергей Юрьевич Решетов.

Вес ийын «Келшымаш тулото» сескемым пошкудо Татарстан Республикыште чӱктат.

Л.НИКОЛАЕВА.
Фотом Марий Эл Республикысе
Образований да науко
министерствын сайтше гыч налме.

Модыш аланыште

Тӱналтыш школ, икымше туныктышо дене чеверласыме тат поро шарнымашым коден. Ме туныктышо-влаклан почеламутым лудынна, муренна, вальсым куштенна, товатмутым ойленна. Мыланна альбомым пӧлекленыт да Чап грамот дене палемденыт.

Вес кечынже класс дене «Форт Боярд» квест-модышыш (снимкыште) Йошкар-Олашке куда-

лынна. Ныл шагат жапыште тӱрлӧ тергымашым эртенна. Тиде тушттым палымаш, кишке, коля да таракан атылаште оксам кычалмаш, ўмылын Мэтрже да Фура кугыза дене вашлиймаш. Мероприятий куштымаш да туныктышынан поро тыланымаш тасмам кылдымышж дене мучашлалтын.

Полина АЛЕКСЕЕВА.
Морко, Коркатово.

Фотом еш архив гыч налме.

Российысе увер

Кумылан кажне енг «Моя страна – моя Россия» XXI всероссийский конкурсешко Почмо элым тӱзатыме шотышто проектше дене ушнен кертеш. Тӱрыс увер – mojastrana.ru сайтшыште.

Йоча-влак, ача-авада туныктышо улыт? Тугеже нунын нерген эсsem возыза да «Мои родители – учителя!» конкурсешко ушныза. Йодмашым 1 ноябрь марте пуаш лиеш.

Туныктышо, ача-ава, пырля тунемме йолташ-влаклан таум ойлынеда гын, «Спасибо, школа!» всероссийский акцияшыке 20 июнь марте ушнен кертыда. Соцкыллаште, #Спасибошкола, #Минпросвещения хештеглам кучылтын, постым верандыман. Видеосаламлымашым войзаш, открытым ышташ лиеш.

Марий Элысе увер

Кужӱнер район Шорсолаште шочын-кушшо младший лейтенант Анатолий Иванов «Шӧртньӧ Шӱдыр» медаль да «Российын Геройжо» чаплӱм дене палемдалтын. Россий Президент В.В.Путин Кремльын Екатерининский зальшытыже сарзе енгым саламлен.

15 июньышто Йошкар-Олаште «Пеледыш пайрем» эртаралтеш. Рӱдӧ паркыште, Чарла кремльыште, Ленин площадьыште да моло вере концерт, модыш, конкурс, спорт тагасымаш-влак лийыт. Пайремыш тӱрлӧ кундемшыте илыше марий-влак погынат.

«Орлӧнок» всероссийский йоча рӱдерыште школ лесничестве-влаклан «Лесной подрост» тематический смене лиеш. Марий Эл гыч Республикысе йоча экологий да биологий рӱдерын, Волжский экологий рӱдерын, Йошкар-Оласе 21-ше номеран школын командышт сменыш логалаш конкурсым эртенят.

Звенигово оласе «АРТ-ГРАНД» образцовый хореографий студийын ўдыр-рвезыже-влак.

«Йоча тўня» ушен

31 майыште Звенигово олаште мурымаш, йоча юарлымаш торашке шергылтын. Тушто икшыве-шамычлан пӧлеклалтше «Йоча тўня» пайрем лийын. Тудым Республикысе марий тўвыра рўдер ден Звенигово район администраций эртареныт.

Мероприятий Йошкар-Оласе, Курыкмари, Морко, Звенигово, Волжский, У Торъял районласе тунемме тӧнежлаште, йоча сымыктыш школ-

лаште тунемше-влакым, ола ден ялласе тўвыра пӧрт ден рўдер-шамыч пеленысе куштышо, мурышо да семўзгар дене шоктышо коллективлам ушен. Организатор-влак йоча-шамычым марий калык йўла да тўвыра дене палымым ыштеныт. Концертым, тўн шотышто, лач ўдыр-рвезе-влак сӧрастареныт. Тидын деч посна Йочам аралыме кече, тыгак тыныслык, келшымаш лўмеш

пеледышым шынденит (**снимкыште**). Онгай модыш ден мастер-класс-влак икшыве-шамычын кумылыштым савыреныт.

«Йоча тўня» вашкылым пенгыдемден, весела кумылым пӧлеклен, кенез канышлан тўналтышым ыштен да у вашлиймашлан ўшаным пуэн.

В.МАМАЕВА.
Фото-влакым Республикысе марий тўвыра рўдерын сайтше гыч налме.

Вучымо кенез

Чыла пагыт кокла гыч эн чот кенезым йӧратем. Арам огыл пеледыш тылзыште шочынам, вет тунам пўртўс ужарга, тўзлана, сылнештеш. А эше ты жапыште тунемше-влакын вучымо кенез канышышт тўналеш. Книгам, тетрадым ӧрдыжкӧ шўкалын, кече мучко лишыл ен, йолташ-влак дене жапым пырля веселан эртараш лишеш. Уремыште волейбол, футбол, баскетбол да тулеч моло дене модаш сай йӧн уло.

Кенезым еш дене пўртўсыштӧ жапым эртараш йӧратена. Олыксо пеледыш коклаште чоным кандарена да куандарена. Телылан тўрлӧ эм да чай шудым ямдылена, снегим, модым погена. Ер ден энер воктенат каналташ огына мондо. Эн чот Яльчик ер воктене канаш келша. Изи шўжаремат тиде пагытым моткоч йӧрата. Мӧнгыштӧ нимыяр шинчымыже огеш шу. Эре уремыш лекнеже, оласе паркыште модын

куржталнеже. Садлан ача-авана мемнам тыгай сылне верыш чўчыкдын коштыктат. А ме йывыртен, модын, воштыл жапым пырля веселан эртарена (**снимкыште**).

София ТИМОФЕЕВА.
Волжск ола.
Фотом еш архив гыч налме.

Увер

✓ Еш идалык кышкарыште «Большие семейные выходные» проект илышыш шындалатеш. 29-30 июньышто «Марийское лето с Движением Первых» кугу фестиваль лишеш. А 28-29 сентябрьыште чолга еш-влакым «Мы – туристическая семья» республикысе туристический фестиваль иквереш чумыра.

✓ Финн-угор театр-влакын «Майатул» XV фестивалышт иктешлалтын. Гранпри дене Карелийысе национальный театрын «Нора» спектакльжым палемденит. М.Шкетан лўмеш Марий национальный театрын «Гамлет. Машина. Цемент» спектакль-кинужо кум номинацийыште сенгыше лийын: «Эн сай режиссура» – Степан Пектеев; «Эн сай пӧрӧен роль» – Алексей Тетерин, «Эн сай ўдырамаш роль» – Светлана Строганова.

Чавайн

Тукым ылына Корнышудо

Корнышудо, корнышудо,
Лупс чўчалгыш-влак кечат.
Корно мучко ныжыл шудо,
Пешак палыме улат.

Йоратет ег коштмо верым.
Тыйымат чот йоратат.
Отыл кеч моткоч чевержак –
Шылталаш ок тошт иктат.

Корнышудо, корнышудо,
Курымлан ўдалтынат.
Шошым эрак, лумым шулын,
Мланде помыш гыч лектат.

Ўмбачет шижде тошкалын,
Южгунам сусыртена.
Итак вурсо, ит шылтале,
Титакнам умылена.

Корнышудо, корнышудо,
Доктор мыланна улат.
Корнышудо, корнышудо,
«Вашке полыш» гай кўлат.
Н.ЗОЛОТАРЁВ.

«К» буква дене

Кеҗеж кечын

Костя Крылов кеҗеж кечын
коло колым кучен. Кучыме-
ше, кол когылым кў-
эштыныт.

– Коло каракам кученат? – ко-
каже кокытеланен.

– Коло каракам кученам.
Кеҗежым колым кеч кажне
кечын кучо. Кече кўшнӧ, – Костя
каласен.

Вика ИВАНОВА.
Морко, Коркатово.

Тушто

Туштым туштышым,
йомакым колтышым,
Ош шовычеш
вўдыл пыштышым.

Марий ўдыр – сылне ўдыр

Кристина Шапкина (сним-
кыште) – Кужэнер район Агы-
тансола ялын шочшыжо. Тений
Йўледўр кыдалаш школым ту-
нем пытарен. 11 ий жапыште
Кристина школын, районын
чапшым ятыр конкурсышто ара-
лен. Шуко мероприятийыште
шкенжым чолган ончыктен.
Йоратыме предметше-влак ко-
ла гыч иктыже – марий йылме.
Ты предмет дене республикысе
олимпиадыште кум ий почела
уш-акылжым терген. Ик гана
кумшо верыш лектын гын, кок
гана икымше верым сенен на-
лын. Тиде туныктышо дене пыр-
ля тыршен пашам ыштымыштын
тўвыргӧ лектышыже.

Тўналгыш класслаште тунем-
мыж годымак Кристина сыл-
нымутлан шўмангын. Лудмаш
конкурслаш ушнен. Варажым
школышто эртарыме кажне гаяк
мероприятийым вўдаш тўналын.
*«Йылме лывырге лийже ма-
нын, книгаг лудман. Сылны-
мутан произведенийлам руш-
лат, марлат лудаш кумылан
улам. А.С.Пушкинын «Евгений
Онегин» романже мыланем
поснак лишыл. Тудым тўвалтыш
гыч мучаш марте ик шўлыш дене
лудынам»,* – ойла ўдыр. Кристинан
ешыштыже икте-весе дене чылан

марла мутланат. Садлан марий
шўлыш тудын чонышкыжо изиж
годымак шынен. Марий йўла ден
тўвыра деке лишыл. Кодшо ийын
марий шўлышан улмыжым «Ма-
рий ўдыр – сылне ўдыр» районысо
конкурсышто ончыктен. Марий
тувырым чиен, весела сем почеш
лывыргын кушталтымыж дене
калыкым куандарен. Марий ул-
мыж дене кугешна.

*«Марий йылмынам, йўла
ден тўвыранам арален коды-
ман. Ме огыл гын, кӧ тидым
ышташ тўвалеш? Мыйын шо-
нымаште, ме, кушкын тол-
шо тукым, тидлан негызым
пыштышаш ылына»,* – ойла
Кристина.

В.МАМАЕВА.
Фотом еш архив гыч налме.

Поян шочмо йылме

Моткоч пагалем шочмо марий
йылмем. Тудо могай поян! Марий
мут, почеламут, муро-влак кузе
сылнын йонгат! Калыкыште ой-
лат: «Йылме ила – калык ила».
Ожнысек ег-влак шочшыштым
шочмо йылме дене мутланаш
изинек туныктеныт. Мыйын шо-

нымаште, кажне айдеме шочмо
йылмыжым йората, тудын ончы-
кылыкшо кужу да волгыдо лийже
манын шона. Марий йылмына
кужу ўмыран, куандарыше, ку-
мылым нӧлтышӧ эре лийже!

Иван ЗАГИДУЛЛИН.
Медведево, Руэм.

Кугешнем

Мый марий ешыште сочынам,
изинек марла яндарын ойлем.
Школышто марий йылме да ли-
тератур уроклам йоратен туне-
мам, «визытан» отметкым веле
налам. Марий улмем дене ку-
гешнем. Почеламутым сылнын
лудаш кумылан улам. Якимов

лудмаш, Герасимов лудмаш, Ко-
лумб лудмаш конкурслашке уш-
нем. Сенгыше-влак радамышкат
лектам. Тидыже шочмо марий
йылмым эшеат чот йораташ да
пагалаш кумыланга.

Софья ВЕСЕЛОВА.
Параньга, Кугу Пумарий.

Сенгышыш лектын

Куд ияш Мария Бирюкова (снимкыште) изинек шочмо йылмым йоратен кушкеш. Тидлан тудым мӱнгыштыжӧ кумыландат. Вет ача ден аважат театрыште пашам ыштат, артист улыт. Марла почеламутым, мурым пырля тунемыт. Мария рӱдоласе 72-шо номеран «Солнышко» йочасадыш коштеш. Воспитатель-влак туштат тыгай койыш-шоктышлан шӱмандат.

– «Колумб лудмаш» оласе поэзий конкурслан ӱдырна тыришен ямдылалтын. Моло уста йочам ончен, чолгарак лийже манме шонымаш дене тиде пайремыш ушненна. Коваж ден кокаже марий тӱран тувырым урген пуэныт. Кумшо верым налмек, кумылжо эшат кӱзен. Мария тений школышко кая, – ойла аваже, Марий Элын сулло артисткаже Алина Николаевна Егошина. – Йочасад

дене чеверласыме пайремлан марий мурым ямдыленна.

Мариялан ончыкыжымат сенгышым тыланена.

З.ТИМОФЕЕВА.

Фотом еш архив гыч налме.

Калыкын пиалже

Тек вианже шочмо йылме!
Тӱзланалже калыкна!
Марий калыкын пиалже –
Тиде чон поянлыкна.

Тек марий книга илалже,
Лийже йоча газетна!
Ямле шочмо йылмынаже
Лийже тек школыштына!

Шочмо йылме пеледалже!
Лийже сылне тӱвыра!
Тунам веле калыкнаже
Лиеш поро, весела.

Эвелина МОРЖАНАЕВА.
Советский, Кодам.

Ушан ой

Тунемза шукрыак йылмым. Ятыр йылмым палымыда дене чонда пойдаралтеш, илышыштыда тудо эре кӱлеш лиеш.

И.ГАЛКИН.

Сылнымут корно дене

Шола гыч пурлашке:

5. Марий Республикын калык поэтше, «Эрикын каникулжо» повестын авторжо. 6. Марий писатель, «Ший памаш» литератур фондын «озаже». 8. Журналист А.Юзыканын литератур лӱмжӧ. 9. Тунемше-влаклан школыш коштмо годым чийыме вургем. 11. Марий поэт, лирик, «Аршаш» поэме сборникын авторжо. 12. Марий классик С.Чавайнын романже. 16. Йоча-влаклан пӧлеклыме «Ужар жап» почеламут сборникын авторжо. 17. Марий писатель Д.Орайын повестьше. 21. Ожно лудмо пӧртым вуйлатыше. 22. Марий поэт, кусарыше А.Крыловын псевдонимже. 23. Лудаш, ушым пойдараш савыктыме изданий. 26. А.Иванова ден В.Захаровын возымо мурышт. 27. Сылнымут произведений. 28. Оноре лӱман француз писатель.

Кӱшычын ӱлыкӧ: 1. Марий писатель-прозаик, «Миша-артиллерист» повестын авторжо. 2. Проза дене возымо кугу произведений. 3. Руш писатель, «Ко-

Кроссворд

Кӧ эн ончыч чын вашмутым пуа – тудлан пӧлек лиеш.

нӧк-Горбунок» книган авторжо. 4. «Ӗртӧмӧ он», «Болтуш» пьесе-влакын авторжо. 7. Марий поэт, журналист А.В.Селедкинын псевдонимже. 10. М.Большаковын «... молан ошемын?» йомакше гыч янлык. 13. Я.Ялкайнын поэмыже. 14. Критик-литературовед, Марий АССР-ын калык писательже Васинын лӱмжӧ. 15. Я.Ялкайнын повестьше.

18. Марий писатель, «Маска вынем» романын авторжо. 19. Почеламут дене возымо кугу произведений. 20. Писатель М.Горькийын шочмо олаже. 24. «Мый йоратем родной элемым» почеламутын авторжо. 25. Г.Микайын басныбже.

В.АЛЕКСАНДРОВ.
Йошкар-Ола.

Марий түр тоштерым эше икмыняр ий ончыч Марий Элын кидмастарже И.А.Степанова (снимкыште) чумырен. Шочмо калыкын илыш радажым почын пуышо вер кызыт Йошкар-Олаште Советский уремын 125-ше номеран пörтыштö, «Онар» ресторан зданийыште, верланен.

Тушто марий йўла, кугезына-шамычын кидпаша мастарлыкышт нерген утларак пален налаш сай йөн уло. Түрлө вере илыше марий-влакын арверыштат, вургемыштат, вуйчиемыштат, сбрастарышыштат ятыр. Тыгай поянлыкым ончаш толшо-шамыч шке шинча дене ужын да чиен ончен кертыт.

Түр марий калыкын мастарлыкшым палдара. Кугезына-шамыч түрлымашым ик эн кугу пашалан шотленят. Тоштерыште тудын сылнылыкшым икмыняр семын почын ончыктымо. Вынерыш түрлымым кугем-

Тўвыран поянлыкше

ден, пырдыжыш икмыняр вере верандыме. Кугу рамыште кажне палыже моторын да раш коеш.

– *Кугурак-влак тыгай тамгам түрлен ончат гын, йоча-шамыч сўретлен кертыт*, – оила Ираида Александровна.

Ыштыш-кучыш ешаралтынак шога. Шукерте огыл самоварым конденят. Пу гыч ыштыме кўмыж-совла да моло арвер нерген пален налаш эре пайдале. Пашаен-влак куымо стан дене ўштым куаш тунемыт, толшо-шамычланат тиде сомыл нерген умылтарат, канашым пуат.

Тоштер покшеке онапушенгым шогалтенят. Ожно марий-влак пўртўслан кумалыныт, аралтышым пыштеныт. Тиде кугу вий таче марте йўлаш шындаралтын. Марий йўла ден кылдалтше сылне верыште ик кечат

муру, куштымаш деч посна ок эрте. Фольклор нергенат шуко пален налаш лиеш. Ончыкыжым тунемше-шамычым марий калык модышла дене палдараш шонат.

Марий түр тоштер түрлө уверлан поян. Каныш жапдам пайдалын эртарынеда гын, экскурсий дене миен толаш ончылгоч возалтын кертыда.

З.ТИМОФЕЕВА.

Авторын фотожо-влак.

Пу совла чоным савыра

Самырык тукумын мастарлыкшым ончаш эре онай. Медведево район Цибикур школышто лиймына годымат «Весёлые ложки» йоча ансамблын (снимкыште) совла дене шоктен мурымыжо моткоч куандарыш. Коллективым Т.В.Копысова 2023 ийыште чумырен. Тушко 8 йоча коштеш.

– *Икшыве-шамыч дене марий, руш калык мурым, Медведево вел такмак-влакым, сўян мурым тунемына. Школышто але ялыште кон-*

цертым эртарыме годым калык куанен вашлиеш. Ончыкыжым репертуарыш марий мурымаш-куштымашым шукырак пурташ шонена. Усталыкым вияндымеке, фестиваллашке лекташ кумыл уло, – оила ансамбльым вуйлатыше Татьяна Вячеславовна.

Йоча-влак музыклан шўман кушкыт. Ешартыш шинчымашымат налаш тыршат. Шочмо йылмын сылнылыкшым, тўвыран, сымыктышын поянлыкшым умылен кушкыт. Тидыже эн чот куандара да ўшаным пуа.

З.ВИСВИС.

Авторын фотожо.

Ведраште – вич оланге

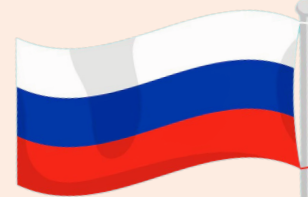
Снимкыште Кужэнгер район Кугу Регеж ял гыч Мария Мамаевам ужыда. Тений тудо Йошкар-Оласе йочасадше дене чеверласен. Кенеж мучко ынде ялыште канаш тўналеш. Мария коважлан, ача-аважлан эре польшкала. Пашалан кожмак кушкеш. Шуко жапым Полина шўжарже дене уремыште эртарат: ошма дене модыт, вашла поктылыт, мечым чумат, велосипед дене кудалыштыт... А эше ўдыр кол кучаш кумылан. Шукерте огыл аваж дене ял воктенысе плотинаш кол кучаш миенят. Маша вич олангым кучен. Кажне гана колым лукташ тудлан кугу куан.

В.МАМАЕВА.

Фотом еш архив гыч налме.

12 июнь –
Российын кечыже.

Виян элна

Тиде кугыжаныш пайремым 1990 ий гыч палемдена. Тудо кумда элыште тўрлө калыкын икоян улмыжым, келшен илымыжым да эрыкан улмыжым пенгыдемда. Ты пайрем вашеш уремым тисте дене сбрастарат, тўрлө мероприятийым эртарат. Мемнан илыме верыштат пайремышке погынена.

Мый кумда да виян Россий дене кугешнем. Эртыме корным ончалаш гын, Российыште илыше калык кеч-могай жапыште икоян улмыж дене ойыртемалт-тын. Тыгай койыш сенымашым лишемден да эрык илышым арален кодаш полшен. Шочмо элнан ончыкылыкшо эре волгыдо лишеш манын ўшанем.

Ксения БУТЕНИНА.
Морко, Эгерсола.

9 июнь –
Йолташ-влакын
тўнямбал
кечышт.

Йолташым пале

- Поро кумылан Белоснежке ден ... .
- Малыш ден ... .
- Ўшаныше Буратино ден ... .
- Гена крокодил ден ... .
- Ший пўян Ший Пампалче ден ... .

Синквейн

Ручка
Канде, йошкарге.
Воза, сўретла, удыра.
Кўлешан арвеш.
Польшкалыше.

Даша ОЛЮНИНА.
Советский, Ўрша.

Калыкмутым мучашле

1. Йолташым кычал, а вашлиймексе ... .
2. Икте-весым аралыза, ...
3. Тошто йолташ ўшанлырак, а ... сайрак.
4. Келшымаш понго огыл, ... от верешт.
5. Икте чылан верч, чылан ... .. .

Ушан ой

- Поро айдеме тыныс илышым конда (абхаз калык).
- Порылык порылыкым шочыкта (перс калык).

У книга

Геннадий Гребенцов – кумдан палыме мордва (эрзя) поэт, Россий писатель ушем ен. Марий сълнымутчо-влак дене кылже пенгыде. Йочалан серыме «Лум шўдыр» почеламут сборникыш 3-6 ияш ньога-влакын шонкалымыштым, тўняжмашыштым пуртым, школышто тунемше-влакын куан ден ойгыштым мастарын ончыктым, У ий пайрем нерген шуко серыме, тыгак Шочмо эл да пўртўс нерген ятыр почеламутым погым.

Книгам Геннадий Ояр ден Игорь Попов марланденыт.

0+

Марий Эл Республикасы «Марий Эл» увер агентстве» КАУ.
Директор – Е.И.КУЗНЕЦОВ.
Тўн редактор – А.Н.ГРИГОРЬЕВА.

Индекс П4696.
Тираж 1550 экз.
Заказ
Формат – А-4-8.

Учредитель-влак:
Марий Эл Республикасы Тўвыра, печать да калык-влакын пашашт шотышто министерстве, Марий Эл Республикасы «Марий Эл» увер агентстве» КАУ.

Редакций да издатель: Марий Эл Республикасы «Марий Эл» увер агентстве» КАУ, 424006, Йошкар-Ола, СССР Вооружённый Вийын 70-ше идалькше урем, 20-шо порт. Тел. 8(8362) 45-22-82.

Газетым редакцийште погым да верстатлыме, «Марий Эл Республикасы Правительствын типографийже» ООО-што ямде оригинал-макет гыч савыктыме.
Типографийын адресше: 424000, Йошкар-Ола, Комсомольский урем, 112.

Печатьыш пумы жап – 14-00, фактически – 13-00.

Авторын да редакцийын шонымашышт тўрлө лийын кертты. Сервыш-влак мўнггеш огыт колталт. Ак – кутырен келшыме почеш.

https://vk.com/yamde_lii
<https://t.me/yamdelii>
yamde_lii@mail.ru
yamdelii@mediamari.ru (автор-влаклан)
Сайтын адресше: ямделий.рф

Газетым Кыл, информационный технологий да массовый коммуникаций сферым эскерыме шотышто федеральный службын Юл кундем федеральный округысо управленийыштыже регистрироватлыме.
Номер – ПИ № ТУ52-01404, 2023 ий 22 сентябрьыште пумы.

Чулым пүртүс

Конкурс

Еш дээгэ - шошо сомыл

Максим НИКОНОВ.
Йошкар-Ола.

Шошым, пүртүс помыжалтме-ке, пушенгым, кушкылым эскераш тўнгалына веле. Теве ик пушенге нерешталтеш, почешыже весе вашка, кумшат вараш ынеж код. Шижынат ышна шукто – чодыра ужар сывыным чиенат шо-

гале. Ончен куанет! Пеледышыже могай гына уке?! Кажне шке семынже мотор. Пакчаштынат сӧраллыкышт дене куандарат. Кенез пүртүс кумылым нӧлта.

Алина СУББОТИНА.

2-шо номеран Морко школ.

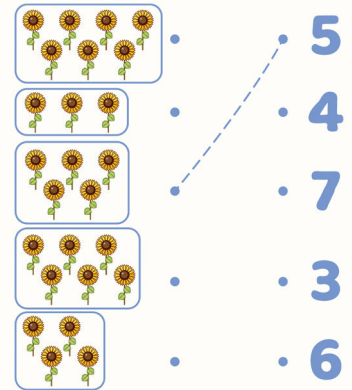
– Авай, тый чарайола кошташ йӧратет?
– Моткоч йӧратем. Поснак лупсан йолгорно дене.
– Тау, тугеже мый туфлетым чиен каем.

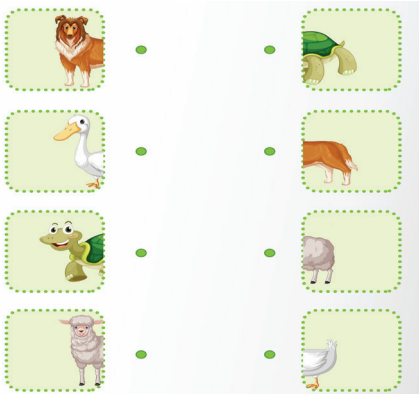
***

Оториноларингологын кабинетыштыже Катюн пылышыжым тергат. Доктор пелйӧкын ойла:
– Кампетке.
– Кушто? – Катю тӧрлӧ могырыш ончыштын шыпак йодеш.

Сӧрет-влакым келшыше цифр дене ушыза.

Кайык, вольык да янлык-влакын ужашыштым ушыза.

Шотлыза.

$$4 \text{ apples} = 24$$

$$2 \text{ cherries} + 2 \text{ apples} = 28$$

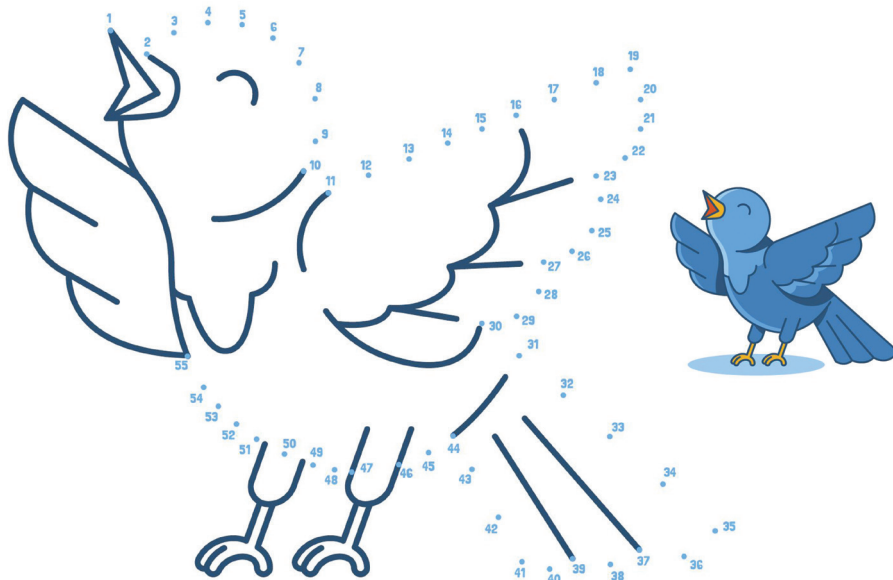
$$2 \text{ cherries} + 3 \text{ bananas} = 11$$

$$1 \text{ banana} + 1 \text{ apple} + 2 \text{ cherries} = ?$$

Тушто-влак

? Шкеже юж деч неле, кӧза пыл деч кӧшкӧ, Ший шулдыржо йылгыжеш, мӧгыралын шикшалтеш.
? Икте ончылно, кокытшо шенгелне, коктын иктым поктен огыт шу.
? Имнят огыл, йолжат уке, а еным кудалыштыкта.

Пурла велысе сӧретым ончен, шола велне цифр-влакым ушыза да чиялтыза.

Мече-влакым шотлыза.

